

عنوان مقاله:

بررسی تحلیلی عوامل موثر بر مناسبات سیاسی سلجوقیان عراق و اتابکان آذربایجان (۵۴۱ - ۵۹۰ ق/ ۱۱۴۶ - ۱۱۹۴ م)

محل انتشار:

دوفصلنامه تاریخ ایران، دوره ۱۴، شماره ۱ (سال: ۱۴۰۰)

تعداد صفحات اصل مقاله: ۲۴

نویسندگان:

رضا دریگوندی - دانشجوی دکتری تاریخ ایران دوره اسلامی دانشگاه شیراز

سید ابوالقاسم فروزانی - استاد تاریخ ایران دوره اسلامی دانشگاه شیراز

خلاصه مقاله:

در بین دودمان های اتابکی عصر سلجوقی، اتابکان ایلدگری آذربایجان و ارا (۵۴۱ - ۶۲۲ ق/ ۱۱۴۶ - ۱۲۲۵ م) به دلیل نقش آفرینی در تحولات سیاسی واپسین دهه های حیات سلجوقیان عراق، از جایگاه ویژه ای برخوردار بودند. این خاندان از سال ۵۴۱ تا ۵۵۶ ق/ ۱۱۴۶ تا ۱۱۶۰ م به عنوان حاکمان دست نشانده سلجوقیان عراق مناسبات محدودی با این حکومت برقرار کردند. اتابکان ایلدگری در سال ۵۵۶ ق/ ۱۱۶۰ م موفق شدند شاهزاده تحت سرپرستی خویش را به مقام سلطنت برسانند. در این دوره که تا فروپاشی حکومت سلجوقیان عراق در سال ۵۹۰ ق/ ۱۱۹۴ م تداوم داشت، ایلدگریان به عنوان «اتابکان سلطان» در متن قدرت قرار گرفتند؛ بنابراین بر اهمیت و حجم مناسبات آن ها با حکومت مرکزی افزوده شد. پژوهش پیش رو تلاش کرده ضمن شناسایی عوامل موثر بر شکل گیری این مناسبات، شیوه اثرگذاری این عوامل بر روابط طرفین را به روش تاریخی، تحلیل نماید. یافته ها نشان می دهد که عواملی همچون پاسداری اتابکان آذربایجان از کیان سلطنت سلجوقی، خلافت عباسی، راهبرد مداخله جویانه و توسعه طلبانه خوارزمشاهیان، یورش های گرجیان به منطقه ارا و آذربایجان، فزون خواهی اتابکان آذربایجان و تلاش آن ها برای قبضه سلطنت سلجوقی موجب شکل گیری مناسبات سلجوقیان عراق و اتابکان آذربایجان شده است. این عوامل متناسب با ماهیت خویش و فضای کلی حاکم بر روابط ایلدگریان و سلجوقیان عراق در دو دوره مناسبات آن ها، موجب تحول در این مناسبات از مرحله همگرایی به واگرایی شده است.

کلمات کلیدی:

خلافت عباسی، همگرایی و واگرایی، سلجوقیان عراق، عوامل موثر، ایلدگریان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1296484>

